

Úvodem konstatuji, že předložená práce z formálního hlediska splňuje všechny základní požadavky. Je přiměřeně rozsáhlá, srozumitelně členěná a doprovázená odpovídajícím zdrojovým materiálem.

Obsahově práci považuji za pozoruhodnou. Psychoanalytické téma nebylo již delší dobu předmětem studie v podobě diplomové práce a důrazem na metodologickou stránku a dokonce jako projekt kvantitativní podoby. Vnímám to také jako doklad faktu, že se psychoanalýza neuzavírá do uzavřených kuloárů v podobě ryze intelektuálních diskusí.

Již v teoretické části autor věnoval značné úsilí a výsledkem je podle mého mínění vynikající náhled na vývoj psychoanalytického myšlení od Freudovy doby až k dnešku. Těžiště ovšem autor klade do sféry obran a obranných mechanismů. Ze složitosti, až zmatku termínů a chápání autor čtenáře vyvádí například přehledem Wallersteinovým (viz s. 7 a dále). V jisté chvíli se autor dotýká filosoficko metodologických základů psychologických výpovědí. To je například ve chvíli odkazu na Rudolfa Carnapa, dělení jazyka na observační a teoretický a následně (to již s odvoláním na novější autory) na teoretický a observační mód (s různými typy indikátorů – viz s. 9). Četba předložené autorovy práce inspiruje k vlastním úvahám, jak se vyvíjel náhled na obrany z původního Freudova shromažďování pozorování (tedy induktivního přístupu) k pozdější snaze empirického ověřování přítomnosti a podob obran (za předpokladu hypotetické existence takového mechanismu) v podobě zmíněných indikátorů a jejich kvantifikace (tedy podoba hypoteticko deduktivní metody). Složitost fenoménu obran lze (jak to vyznívá z autorova textu) nacházet i v chápání vztahu kódování informace v mozku a otázky trvalého uchování (které předpokládal Freud). Tento předpoklad by vedl k možnosti dlouhodobějšího sledování rozvoje podoby funkce obrany. Ovšem kognitivní neurověda to zpochybňuje odkazem na kontinuální proměnu a znovuzobrazování původních stop (řekněme kódů). K badatelům zmíněným v textu bych přidal například i Erica Kandela (viz jeho kniha *Age of Insight*). A jistě zcela mimo by nebyly asociace na Proustovo *Hledání ztraceného času*...

Přes podrobný (značně obsáhlý) a zasvěcený přehled vývoje obranných mechanismů (vztahy k afektům, úzkosti, k „vytěsnění“ atp.) se autor nakonec dostává k vlastnímu návrhu výzkumného projektu. Ještě před tím však autor otevírá některá témata, která doprovázejí hnutí psychoanalýzy jako její vlajka. Konkrétně například je to průběh a chápání oidipovského komplexu (s. 34 a dále). Z toho se stal deduktivní výkladový model lidského psychického fungování a přesáhl již oblast klinické péče o konkrétní psychiku. Autor vhodně cituje na s. 44: „Pro některé autory je psychoanalýza sama oidipovským komplexem a její centrální osou (Nasio, 2010)“. Ano, nacházíme ho i v literatuře a umění obecně. Přeceňování

tohoto výkladového modelu se například bránili naši velcí divadelníci, například K.H.Hilar anebo J. Frejka, poukazující na nebezpečí psychologizování. Ale to jen na okraj. Nicméně kladu už zde trochu provokativní otázku. Zajímalo by mě, nakolik současná psychoanalýza přijímá (diskutuje apod.) chápání antického Oidipova mýtu také jako odkaz morálních hodnot, trestu, jeho přijetí a tedy udržování řádu společnosti, který má být naplňován bez ohledu na psychologii jedince.

Jako jakýsi úvod do empirické části může být chápána část zpřehledňující výzkumy vytěsnění (jako specifické poroby obrany). Oceňuji autorovu pozornost metodologickým problémům těchto výzkumů. Konkrétně autor replikuje starší (a diskutovaný) projekt jiných autorů (Wilkinsona a Cargilla z roku 1955). Replikaci zde považuji za rozumnější řešení, než vymyšlení zcela původního projektu. Vnitřním tématem zkoumání je jev oidipovského komplexu. V práci je detailně popsán průběh experimentu testující předpokládaný vliv incestního obsahu v krátkém příběhu.

Diskuse výsledků (nebyly nalezené statisticky významné rozdíly) je srozumitelná a jen opět ukazuje na složitost/komplexnost tématu vlivu vytěsnění v souvislosti s (tzv.) oidipovským komplexem, resp. předpokládaným incestním obsahem. Autor diskutuje podrobně a z mnoha stran.

Snad trochu paradoxně vnímám přínos předkládané práce v tom, že zvyšuje opatrnost v nakládání s předpokladem existence incestních tendencí (a obran před nimi) v nějakých konkrétních podobách (predikátech) u normální populace.

Závěr: Práci považuji za splňující všechny základní požadavky na ni kladené a doporučuji ji tedy k obhajobě. Jako hodnocení navrhuji: výborně.

Poznámka: v upravené podobě by práce mohla být podnětným textem pro publikaci v některém odborném časopise.

Praha 11.5. 2017

Jiří Šípek